

توضیحات آقای دکتر سحابی مسئول کمیته تنظیم اعتصابات

۱۸ فروردین ۱۳۶۱

بسمه تعالی

دوست ارجمند ...

عطف به یادداشت مورخ ۶۰/۱۲/۲۴ که درخواست توضیحاتی را در ارتباط با کمیته تنظیم اعتصابات در سال ۱۳۵۷ فرموده بودید، مراتب مشروح ضمیمه را که مشعر بر پاسخ نسبت به هر یک از پرسشهای مذکور در یادداشتتان می باشد تقدیم می دارم.

ضمناً به استحضار می رسانم که چون سوابق کتبی مربوط به کمیته تنظیم اعتصابات فعلاً در اختیارم نمی باشد آنچه عرض شده است به یاری حافظه است و بنابراین ممکن خواهد بود مسائل دیگری در رابطه با کمیته منظور قابل توضیح باشد که به آنها اشاره نشده است.

چنین مسائل را یا دوستان دیگر که توفیق همکاری با آنان را در کمیته اعتصابات داشته ام در اختیارتان می گذارند و یا اگر مطلب قابل ذکری بعداً بخاطرم رسید به اطلاعتان می رسانم.

با تشکر و احترام

(یدالله سحابی)

بسمه تعالی

پاسخ به پرسشهای راجع به کمیته تنظیم اعتصابات که قبل از انقلاب اسلامی ایران تشکیل گردیده بود.

س ۱- علت و ضرورت تشکیل این کمیته یک و به وسیله چه کسانی مطرح گردید؟

ج - اعتصابات در سال ۱۳۵۷ و قبل از انقلاب بعنوان مقاومت منفی مردم و بمنظور فلج ساختن قدرت اداری حکومت خودکامه، بطور پراکنده در بعضی ادارات شروع شده بود و همواره رو به توسعه می‌رفت و حتی با دخالت فرصت‌طلبان و آشوب‌کنندگان به خشونت‌هایی نیز رسیده بود و توسعه بیشتر آن پس از اعلام حکومت نظامی و هفده شهریور ماه ۵۷ (جمعه سیاه) بود. در حین توسعه اعتصابات و خصوصاً با بروز مظاهر خشونت‌آمیز آن، این فکر پدید آمد که موضوع اعتصابات هر چند عامل مؤثری برای از کار انداختن و یا اقلأ تضعیف نیروی اجرائی دولت است اما اگر بدون هدف حساب شده و غیرمنطقی باشد و در توسعه آن مراقبت لازم به عمل نیاید اثرهای زیانبخشی در ایجاد عسرت عمومی و به هدر رفتن اموال عمومی و جلوگیری از تحرک ملی و ایجاد افکار ضدانقلابی خواهد داشت، مثلاً با توسعه بی‌رویه اعتصابات در تخلیه بارهای تجارتي در بندر و خصوصاً گندم و مواد غذایی و توقف نیروهای حمل و نقل و شبکه‌های توزیع، بر عسرت عمومی افزوده خواهد گشت و با تحریک بدخواهان افکار ضد انقلابی رو به توسعه خواهد گذاشت و اشکالات و موانع تازه‌ای را برای ادامه منطقی اعتصاب، در صورتیکه پایداری در اعتصاب لازم باشد، ایجاد خواهد نمود.

با مطالعه و بررسی که در چگونگی مذکور در فوق بعمل آمد بلاخره چنین مصلحت دیده شد که کمیته‌ای مرکب از افراد بصیر و مؤثر و مؤمن به انقلاب تشکیل شود و حسن جریان اعتصابات را در سطح کشور زیر نظر بگیرد و در تعدیل و تنظیم اعتصابات هم در جهت پیشبرد انقلاب و هم در جلوگیری از زیانهای سیاسی و اجتماعی نسبت به پیشرفت انقلاب و به ثمر رسانیدن آن مجاهدات لازم بنماید.

نتیجه این بررسی بوسیله آقای مهندس بازرگان در تهران و با واسطه آقای دکتر یزدی در پاریس باستحضار امام رسید و ایشان پس از تصویب اجازه تشکیل چنین کمیته را دادند و افراد اصلی آنرا نیز معین نمودند و بدین ترتیب کمیته تنظیم اعتصابات انقلاب اسلامی در تهران، مقارن رفتن شاه از ایران شروع بکار نمود.

س ۲ - داوطلبی شما برای انجام این مهم چگونه و با چه شرایطی پیش آمد؟

ج - با علاقه‌ای که به خدمت در سازمان تنظیم اعتصابات داشتم خود داوطلب ریاست آن نبودم. احاله مسئولیت کمیته مزبور به بنده از طرف امام و با صدور ابلاغ ایشان صورت گرفت و از قرار معلوم پیشنهاد سمت هم بدون مراجعه به بنده از طرف آقای مهندس بازرگان انجام شده است همکاران شایسته‌ای که با فرمان امام و بعنوان اعضاء اصلی کمیته تنظیم اعتصابات

معین شده بودند، امید مرا در انجام خدمت مفید بیشتر نمود.

در قبول خدمت منظور هیچ قید و شرطی گذاشته نشد - ایمان و اخلاص دوستان فداکار و هواخواه انقلاب در تهران باعث شده بود که به هریک از آنان برای قبول خدمتی و یا مسئولیتی مراجعه شود، با رضای کامل و طیب خاطر بپذیرد و تمامی وقت خود را با کمترین ساعات استراحت شبانه‌روزی در انجام خدمت محول شده مصروف دارد و دوستان کریم‌النفسی که امکان و وسعت مالی نیز داشتند محل و وسائلی را که برای اجرائیات کمیته لازم بود در اختیار بگذارند و یا خرجهای ضروری را خود بپردازند.

س ۳ - برای پذیرش این مسئولیت چه احساسی داشتید و چه دورنمایی در صورتان بود ؟

ج - همانطور که در پاسخ مربوط به پرسش نخست، اجمالاً متذکر شدم، مسئله اعتصابات در اواخر سال ۵۷ یعنی هنگام افول حکومت طاغوت، مورد دقت و توجه خاص قرار گرفته بود زیرا از یک طرف عاملی برای تضعیف تدریجی و تسریع در سقوط حکومت جبار بود و از طرف دیگر با نفوذ و تحریک دشمنان داخلی و خارجی دین و آزادی و ایجاد عدم امنیت و عسرت زندگی، موجبات بدبینی و بددلی نسبت به انقلاب را در میان مردم فراهم کرده بود. مثلاً آتش سوزیهای وسیعی که در روز روشن در شعب بانکها و مؤسسات اقتصادی دولتی و خصوصی در تهران و شهرستانها صورت می‌گرفت و میلیاردها اموال عمومی در فاصله چند ساعت نابود می‌شد، در حالیکه چپ‌گرایان بدخواه و ساواکی‌های خائن سرداران و محرکین اصلی این جنایات بودند و نیروهای انتظامی هیچ مقاومت و ممانعتی از این فجایع نمی‌نمودند، دورنمای نگرانی‌آمیزی را برای دوستان مسلمان و مشتاق انقلاب و آرزومندان تأمین آزادی و استقلال وطن ایجاد کرده بود و از این جهت بود که بر آن شدیم با تشکیل کمیته تعدیل و تنظیم اعتصابات نیروئی پدید آوریم تا با هر وسیله مقدور و ممکن امر اعتصابات را در جهت مطلوب و اصیل انقلاب سوق دهد و از تحریک و سوءاستفاده عوامل بدخواه و بدکار، هر اندازه که در توان باشد، جلوگیری نماید.

س ۴ - همکاران خود را در چه شرایطی برگزیدید و چه کسان دیگری مستقیم و یا غیرمستقیم یار و مددکار شما بودند؟

ج - همکاران نخستین که با معاضدت فکری و علمی آنان هسته مرکزی کمیته تنظیم اعتصابات گذاشته شد، آقایان مهندس علی‌اکبر معین‌فر و فقید شهید دکتر محمدجواد باهنر بودند که با ابلاغ امام به همکاری در تشکیل و برقراری کمیته منظور پرداختند. در اولین جلسه که با حضور آقایان مذکور برای تعیین برنامه کار داشتیم مصلحت دیده شد که آقایان دکتر کاظم یزدی و دکتر ممکن نیز به تناسب تخصص و موقعیت اجتماعی و اخلاص به مبانی انقلاب که داشتند دعوت به همکاری شوند و با قبول و حضور این آقایان هیئت مرکزی کمیته تنظیم اعتصابات مرکب از پنج نفر شروع بکار کرد و این هیئت علاوه بر جلسات مشورتی هر روزه رسیدگی بوضع اعتصابات جوامع مختلف را که خصوصاً پس از رفتن شاه زیادتر و پر وسعت‌تر شده بود، زیر نظر گرفت و تقسیم کار نموده نحوه رسیدگی به وضع اعتصاب‌کنندگان از قبیل تماس

مستقیم با آنان و هیئت مدیره و سرپرستان آنها، مشورت و راهنمایی و ضمناً کسب اطلاع از چگونگی عمل و طرز فکر گردانندگان آنان بود و همانطور که در پاسخ به پرسش دوم اشاره شد، کمیته تنظیم اعتصابات از همکاری دوستان و افراد معتقد و مصمم که عامل به وظائف دینی و اجتماعی و مؤمن به انقلاب و آرزومند نتیجه مطلوب آن بودند مخلصانه برخوردار بود و به همین جهت بود که پس از قریب ده روز از شروع کار کمیته، اغلب جوامع اعتصابکننده با علاقه خواهان تماس پیوسته و ارتباط فکری و نظرخواهی از کمیته مرکزی تنظیم اعتصابات شدند و مراجعات پیگیر در این زمینه داشتند.

س ۵ - آیا در انجام این مسئولیت، مزاحمت و کارشکنی شد و یا خیر؟ اگر بلی، از سوی چه کسانی و یا گروههایی بود؟

ج - در مدت تشکیل کمیته تنظیم اعتصابات و شروع عمل و ادامه فعالیت آن که بیش از یکماه و نیم بطول نینجامید کارشکنی علنی و چشمگیری نسبت به فعالیت کمیته دیده نشده و مخالفتها و تهدید از حملات کتبی، پستی و یا تلفنی و یا در بعضی از سخنرانیها نسبت به افراد شناخته شده از کمیته تجاوز ننموده و اگر فعالیت کمیته بیشتر ادامه می یافت شاید مخالفتها و تهدیدهای کتبی و اسانی شکل عملی نیز به خود می گرفت. کارشکنی های افراد وابسته به سازمانهای مارکسیستی در تشکیلات نفت جنوب در مقابل مجاهدت و فعالیت کمیسیون منتخب امام که به ریاست آقای مهندس بازرگان برای رفع نواقص تولید و ادامه فعالیت استخراج و استحصال منابع نفتی جنوب رفته بودند نمایان و بارز بود.

امام در اعتصاب کارکنان سازمانهای دولتی مثل راه آهن و بنادر و شهرداری تهران و سازمان غله با تماسهای مستمر و مستقیم که اعضاء کمیته تنظیم اعتصابات با رؤسا و کارگردانان این اعتصابات داشتند و در نتیجه محمولات راه آهن غیر از مسافر بیشتر اختصاص به حمل گندم و مواد غذایی داشت و خصوصاً از حمل مهمات نظامی امتناع بعمل می آمد. در این ارتباطات که مشهود و معلوم بود هیچ ممانعت و یا بازخواستی از طرف فرمانداری نظامی و یا سازمان اداری اصلی واحد مربوط صورت نگرفت.

س ۶ - تا چه اندازه در تنظیم اعتصابات و تحت کنترل درآوردن آن موفق بودید و خدمات چشمگیری که در آن شرایط انجام شد کدامها بودند؟

ج - همانطور که قبلاً متذکر شدم دوره عمل مؤثر و فعالیت کمیته تنظیم اعتصابات چندان طول نکشید تا نتیجه کار آن چشمگیر و یا بیشتر نمایان باشد.

ظهور انقلاب زودرس ۲۲ بهمن ۱۳۵۷ و سرنگونی دولت طاغوت و پیروزی ملت و توجه و مشارکت همه قشرهای جامعه در این پیروزی موضوع اعتصابات را که اصولاً برای از پای درآوردن حکومت بود منتفی ساخت و بنابراین ادامه فعالیت کمیته تنظیم اعتصابات نیز موردی پیدا نکرد.

با تمامی این احوال کمیته تنظیم اعتصابات در دوره کوتاه وجود خود، فعالیت بی ثمر و یا کم اثری نداشته است، مثلاً از این قبیل است محدود ساختن فعالیت حمل و نقل راه آهن به حمل

گندم و کالاهای ضروری زندگی مردم و امتناع این واحد از حمل اجناس مورد حاجت تشکیلات دولتی و درباری و وابستگان آنها، تنظیم اعتصاب کارکنان سیلوها و رفع نیازمندی غذایی شهروانی که از سیلوه‌های مرکزی دریافت غله می‌نمودند. تماس مستمر با سرپرستهای رفتگران و متصدیان حمل و نقل شهرداری در انجام نظافت شهر تهران و مخصوصاً روزهای نزدیک ورود امام به تهران و از همه بالاتر ابراز علاقه هیئت‌های مدیره سازمانهای اعتصابی مؤسسات دولتی و ملی برای تماس و مشورت با کمیته تنظیم اعتصابات و به کار بستن نظریات این کمیته در ادامه و یا تعدیل اعتصابات واحد مربوط و در جهت مصالح انقلاب از جمله آثار خدمت این کمیته بوده است و از این قبیل همکاری‌های امیدبخش.

س ۷ - پایان کار کمیته چگونه پیش آمد؟

ج - باز همانطور که اشارتاً متذکر شدم با ظهور انقلاب اسلامی زودرس ایران، فعالیت کمیته تنظیم اعتصابات خاتمه یافت. پس از رجعت و ورود امام به تهران در تاریخ ۱۲ بهمن ۵۷ و برپائی انقلاب عظیم ۲۲ بهمن ماه و سرنگونی رژیم استبداد و استقرار جمهوری اسلامی و تشکیل هیئت دولت موقت جمهوری اسلامی، دیگر موردی برای ادامه فعالیت کمیته تنظیم اعتصابات وجود نداشت. در اوایل اسفندماه ۵۷ گزارش فعالیت کمیته اعتصابات به استحضار امام رسید و با اطلاع ایشان کمیته به کار خویش پایان داد. والسلام علیکم و رحمہ اللہ و برکاتہ.

(یدالله سبحانی)